

Alaska: mysterie in de wildernis

Colofon

Copyright © 2026 De echte mensen

Auteur: Eva Krap

ISBN:

9789465381992

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

Voorwoord

Deel 1: Alaska, een land van uitersten

De geografie van Alaska

De inwoners van Alaska

Wildernis van Alaska

Isolatie in Alaska

Deel 2: Mystérieuze vermissingen

N1812H

Michael LeMaitre

Richard Lyman Griffis

Scott en Amy Fandel

Alan Gabriel Foster

Leonard Lane Jr.

Thomas Anthony Nuzzi

Gary Frank Sotherden

Shanna Marie Oman

Frank Harding Minano Jr.

Port Chatham Bay

Deel 3: Mystérieuze wezens

Nantinaq

Kushtaka

Little People

Tornit

Faceless One

Stick People

Qalupalik

Iliamna Lake Monster

Reuzen van het hoge noorden

Akhlut

Mirror Man

Anaktuvuk Pass Giant Birds

Nome Lights Sentinel

Deel 4: Alaska Triangle

Het gebied waar mensen verdwijnen
Verdwenen vliegtuigen en schepen
Onverklaarbare luchtverschijnselen
Anomalieën en magnetische fenomenen
Verhalen van getuigen
Patronen
Legenden, folklore en lokale mythes

Deel 5: Wat de wildernis verbeght

De ondergrondse piramide
Militaire bases
Geheime projecten en experimentele technologie
HAARP
Wat deze mysteries zeggen over Alaska als landschap en psyche

Nawoord

Belangrijke noot van de auteur:

Voor een authentiek beeld van Alaska en haar inwoners is in deze tekst zoveel mogelijk gebruikgemaakt van de oorspronkelijke namen van volkeren, dorpen, plaatsen en gebieden. Sommige termen, zoals 'bush villages' en 'bush pilots', zijn behouden om het specifieke lokale karakter en de context van Alaska duidelijk te maken.

Voorwoord

Ik weet nog precies wanneer mijn fascinatie voor Alaska begon. Het kwam door een boek waarin je een gezin volgde dat volledig in isolatie leefde, ver weg van alles en iedereen. Helaas is de titel me ontschoten, maar ik weet nog goed dat ik niet meer kon stoppen met lezen. Pagina na pagina verdween onder mijn vingers terwijl ik steeds dieper werd meegezogen in hun verhaal. Ik herkende iets in deze manier van leven, al kon ik er mijn vinger niet op leggen. Het was alsof er ergens diep in mij een snaar werd geraakt. Daarna ben ik de documentaires gaan kijken, op zoek naar meer, naar beelden die bij de woorden pasten. Ik herinner me hoe ik ademloos voor de televisie zat, starend naar beelden van een natuur die zo overweldigend was dat woorden tekort leken te schieten. Die uitgestrekte wildernis, die eindeloze horizonten, de stilte die je bijna door het scherm heen kon voelen; het was alsof ik naar iets keek dat eigenlijk met geen pen te beschrijven is, en toch probeer ik het in dit boek.

Want het was niet alleen de natuur die me greep. Het waren ook de mensen. Niet zozeer de mensen in de paar steden die Alaska rijk is, maar vooral degenen die in bijna volledige isolatie leefden, in kleine dorpjes verscholen tussen bergen en bossen, waar het leven draait om overleven in omstandigheden die ik me nauwelijks kon voorstellen. Hun bestaan had iets dat me tegelijkertijd aantrok en angst aanjoeg. Daar zat ik dan, comfortabel onderuitgezakt op de bank in mijn appartement waar ik alleen maar aan een knop hoeft te draaien voor warmte, waar water vanzelfsprekend uit de kraan stroomt zodra ik hem open draai, en waar ik - om het plaatje compleet te maken - ook nog eens boven een supermarkt woon die van acht uur 's ochtends tot tien uur 's avonds open is. Makkelijker kan het leven eigenlijk niet zijn. En toch, of misschien juist daarom, raakte hun manier van leven mij.

Ze leefden zoveel dichter bij zichzelf, zoveel dichter bij de essentie van het bestaan dan ik ooit had gedaan. Ik loop weliswaar meerdere dagen per week door de natuur, genietend van de stilte en de frisse lucht, maar het engste wat ik ooit heb meegemaakt is een Schotse hooglander waarvoor ik tot mijn grote schaamte hard ben weggerend. In Alaska is het wildleven geen achtergrondmuziek bij een wandeling, maar een concrete, dagelijkse realiteit. Beren, elanden, wolven - ze maken deel uit van het dagelijks bestaan, en een vergissing kan letterlijk levensgevaarlijk zijn.

Naarmate ik meer keek en las, begon ook de schoonheid me te grijpen op een manier die ik niet had verwacht. De ijskristallen die in de vrieskou als diamanten in de lucht blijven zweven, het noorderlicht dat de hemel in

golvende groene en paarse banen doet oplichten alsof de natuur zelf een schilderij maakt, de fata morgana's die complete bergketens in de verte lijken te laten zweven boven de horizon. Het zijn verschijnselen die je moet zien om ze te geloven, en zelfs dan blijft een deel van je twijfelen of het echt is wat je ogen waarnemen. Alaska toont je keer op keer dat de natuur tot wonderen in staat is die ons voorstellingsvermogen te boven gaan, en dat we eigenlijk maar heel kleine toeschouwers zijn in een veel groter verhaal. Maar wie zich in Alaska gaat verdiepen, ontdekt al snel dat er ook een andere kant is. Een kant die minder sprookjesachtig is, donkerder, verontrustender. Alaska heeft het hoogste aantal vermissingen per capita van alle Amerikaanse staten. Mensen verdwijnen er, soms zonder een spoor achter te laten. Sommigen worden maanden of jaren later teruggevonden, anderen blijven voorgoed weg, opgeslokt door de wildernis die geen geheimen prijsgeeft. Het is een realiteit die haaks staat op de romantische beelden van avontuur en vrijheid, maar die er net zo goed bij hoort als de glinsterende sneeuw en het majestueuze berglandschap.

En dan is er nog iets anders, iets dat Alaska tot een werkelijk unieke plek maakt: het is een hotspot voor onverklaarbare fenomenen. Van vreemde lichten in de lucht tot mysterieuze verdwijningen die geen logische verklaring lijken te hebben en van verhalen over ontmoetingen die de grenzen van het rationele opzoeken tot oude legendes die hardnekkig blijven bestaan. Alaska lijkt een magneet te zijn voor het vreemde, het onverklaarbare, het onmogelijke. Misschien komt het door de uitgestrektheid, door de eenzaamheid, door de donkere winters waarin de fantasie op hol kan slaan. Of misschien is er daadwerkelijk iets aan de hand in deze uithoek van de wereld, iets dat we nog niet begrijpen.

Alaska is een plek die zich niet in één blik laat vatten. Het is een land van uitersten en tegenstrijdigheden. Overweldigend in zijn schoonheid, genadeloos in zijn natuur, eeuwenoud in zijn cultuur en voortdurend in beweging door de mensen die er leven. Wie ernaar kijkt zonder achtergrond, ziet alleen de contouren. Wie er dieper in stapt, ontdekt dat elk verhaal wortelt in het landschap zelf: in de bergen, de rivieren, de dorpen, de luchtwegen die gemeenschappen met elkaar verbinden.

Dit boek begint dan ook met dat fundament. Ik neem je eerst mee door het land zelf. Niet om een geografieles te geven - daar zijn atlassen voor - maar omdat Alaska geen decor is. Het is een medespeler, een kracht op zich. De wildernis bepaalt waar mensen wonen, hoe ze reizen, waar verdwijningen mogelijk zijn, waarom gemeenschappen leven zoals ze leven en hoe het kan dat er zoveel onverklaarbare mysteries plaatsvinden. Zonder dat kader

blijven de verhalen die volgen als los zand; met dat kader vallen ze op hun plek, krijgen ze context, worden ze begrijpelijk. Of juist nog mysterieuzer. Daarna volgen de hoofdstukken die zich door Alaska heen verplaatsen: over afgelegen nederzettingen waar de buitenwereld ver weg lijkt, over inheemse gemeenschappen die al duizenden jaren hun eigen weg volgen, over luchtvaartlijnen die levenslijnen zijn in een land waar wegen vaak ontbreken, over verdwenen vliegtuigen die nooit zijn teruggevonden, over onverklaarde gebeurtenissen die vragen oproepen zonder antwoorden te geven, en over mensen die plotseling buiten de grenzen van hun vertrouwde wereld terechtkomen en daar soms nooit meer uitkomen. Sommige verhalen zijn klein en persoonlijk, andere raken een hele regio. Sommige zijn glashelder en feitelijk gedocumenteerd, andere zijn legendes die hardnekkig blijven bestaan omdat niemand ze definitief kan weerleggen. Samen vormen ze een kaart. Geen topografische, maar een menselijke, een kaart van ervaringen, mysteries en een waarheid die soms vreemder is dan fictie. De verschillende delen in dit boek staan op zichzelf, maar ze horen ook bij elkaar, verweven als de rivieren die door Alaska stromen. Je zult merken dat één detail uit het begin later ineens betekenis krijgt, of dat een plek waar je al over hebt gelezen terugkeert in een andere context, vanuit een ander perspectief. Dat is de manier waarop Alaska werkt: herhalend, soms ongrijpbaar, maar altijd groter dan de som van de feiten. Het is een land dat je moet leren kennen in lagen, zoals je een persoon leert kennen. Niet in één gesprek, maar door telkens weer terug te komen, telkens weer iets nieuws te ontdekken.

Ik nodig je uit om dit land te leren kennen zoals het gelezen wil worden: langzaam, aandachtig, en met ruimte voor wat eerst vreemd of onbegrijpelijk lijkt. Niet om alles te verklaren - sommige mysteries verdienen het om mysterie te blijven - maar om te laten zien hoe verhalen hier ontstaan, hoe ze groeien, hoe ze worden doorgegeven, en waarom sommige ervan nooit helemaal verdwijnen, hoe vaak ze ook worden verteld.

Welkom in Alaska. Een land dat niemand onberoerd laat.

Deel 1: Alaska, een land van uitersten

De geografie van Alaska

Als je Alaska op een kaart bekijkt, valt meteen op hoe enorm dit stuk aarde eigenlijk is. Het is niet zomaar groot, het is bijna onvoorstelbaar uitgestrekt. Met zijn ruim 1,7 miljoen vierkante kilometer is Alaska meer dan twee keer zo groot als Texas, en je zou er vijftig keer Nederland in kwijt kunnen. Maar getallen vertellen niet het hele verhaal. Want Alaska is niet alleen groot in oppervlakte, het is ook een land dat zich uitstrekt over zoveel verschillende werelden dat je nauwelijks kunt geloven dat ze allemaal bij één gebied horen.

Wanneer je Alaska probeert te begrijpen, is het verleidelijk om het als één geheel te zien - een immens, bevroren landschap ergens helemaal bovenaan de wereldkaart. Maar niets is minder waar. Alaska bestaat uit verschillende geografische gebieden die allemaal hun eigen karakter en hun eigen verhaal hebben. Elk van die gebieden verschilt zo sterk van de ander dat je zou kunnen denken dat je naar verschillende landen kijkt.

In het zuiden strekt de smalle strook van de Panhandle zich uit, een langgerekt stuk land dat als een vingerwijzing naar het zuiden reikt, langs de Canadese grens. Dit is het Alaska van de dichte regenwouden, waar enorme coniferen groeien tussen dichte ondergroei, waar mist laag over fjorden hangt en waar kleine dorpen bereikbaar zijn via bootjes die zich voorzichtig een weg banen tussen eilandjes en kliffen. De Inside Passage, een beroemde vaarroute, slingert zich door dit gebied als een watertunnel door een wereld van groen en grijs. Hier vind je steden als Juneau, de hoofdstad die geen enkele weg met de rest van Alaska verbindt, en het charmante Sitka, waar de Russische geschiedenis nog altijd doorschemert in historische gebouwen.

Dan is er Southcentral Alaska, het gebied waar de meeste Alaskanen wonen en waar je Anchorage vindt, de enige echte stad van de staat. Dit is het Alaska dat de meeste bezoekers als eerste zien, met zijn toegankelijke gletsjers, zijn indrukwekkende bergen en zijn relatief milde klimaat. Het is ook het Alaska van de Kenai Peninsula, waar vissers hun geluk beproeven in helderblauwe meren en rivieren, waar beren zalm vangen bij watervallen en waar je in de zomer bijna kunt vergeten dat je in het hoge noorden bent. De Chugach Mountains domineren de skyline hier, een onafgebroken keten van besneeuwde toppen die zich uitstrekken zover het oog reikt.

In het binnenland vind je het Interior, een immens plateau dat wordt omringd door bergketens. Dit is het Alaska van Fairbanks, de tweede stad van de staat, en het is een gebied van extremen. Hier kunnen de zomers verrassend warm worden - soms zelfs boven de dertig graden - terwijl de

winters zo bitter koud zijn dat mensen hun auto's 's nachts laten draaien om te voorkomen dat de motor bevriest. De Yukon River, die machtige levensader, stroomt hier doorheen, breed en rustig, een rivier die al eeuwenlang mensen verbindt en voorziet van voedsel en transport. Het is in het Interior dat je de echte wildernis vindt, eindeloze uitgestrektheden van dennenbossen, moeraslanden en toendra waar je dagen kunt reizen zonder een levende ziel tegen te komen.

Naar het westen toe wordt het landschap steeds vlakker en natter. Southwest Alaska is een wereld van vulkanen en meren, van eilanden en schiereilanden die zich uitstrekken in de Beringzee. De Alaska Peninsula reikt honderden kilometers naar het zuiden, als een brug naar de Aleutian Islands, die kronkelende keten van vulkanische eilanden die zich uitstrekt richting Azië. Dit is een gebied waar de aarde nog altijd leeft en ademt, waar vulkanen roken en grommen, waar aardbevingen de grond doen beven en waar het weer zo grillig is dat het de reputatie heeft de meest uitdagende vliegomstandigheden ter wereld te bieden.

En dan is er het Far North, het gebied boven de poolcirkel, waar de toendra zich uitstrekt tot aan de Noordelijke IJzsee. Dit is het Alaska van de Inupiat, waar dorpjes als Barrow (nu officieel Utqiagvik genoemd) maandenlang in duisternis zijn gehuld en waar de middernachtzon in de zomer nooit ondergaat. Hier is de aarde vlak en kaal, zonder bomen, bedekt met grassen en mossen en doorsneden door rivieren die in de winter bevroren tot snelwegen van ijs. Het is een landschap dat zowel kaal als prachtig is, met een uitgestrektheid die je hart sneller doet kloppen en je ademloos achterlaat.

Maar als er één ding is dat alle delen van Alaska verbindt, dan is het wel de aanwezigheid van bergen. Overal waar je komt, verrijzen ze aan de horizon, majestueus en onverstoord door de loop van de tijd. De Alaska Range snijdt dwars door het midden van de staat en herbergt Denali, de hoogste berg van Noord-Amerika. Met zijn 6.190 meter torent Denali boven alles uit, een massief van rots en ijs dat zo imposant is dat het zijn eigen weer creëert. Piloten die erlangs vliegen vertellen over plotselinge stormen die uit het niets opkomen, over temperaturen die zelfs in de zomer ver onder het vriespunt kunnen dalen. Het is een berg die respect afdwingt, een berg die meer levens heeft geëist dan menig andere top ter wereld.

Dan zijn er de Wrangell Mountains in het zuidoosten, een wirwar van vulkanische pieken en massieve gletsjers. Mount Wrangell zelf is een actieve vulkaan, waarvan je soms stoom kunt zien opstijgen uit zijn krater. En de Coast Mountains in de Panhandle vormen een ongenaakbare barrière

tussen Alaska en Canada, bedekt met ijsvelden die zich uitstrekken over honderden vierkante kilometers.

De Brooks Range markeert de grens tussen het Interior en het Far North, een langgerekte bergketen die van west naar oost loopt en die in de winter vaak de eerste is die wordt bedekt met sneeuw die niet meer weggaat tot de volgende zomer. Het zijn bergen zonder wegen, zonder paden vaak, en alleen bezocht door de meest gedreven avonturiers en door de kudde kariboes die elk jaar hun lange trek maken.

Alaska heeft meer dan 3.000 rivieren en maar liefst drie miljoen meren. Sommige van die rivieren zijn klein en onopvallend, andere zijn breed en krachtig als de Yukon, die bijna 3.200 kilometer lang is en zich een weg baant van Canada naar de Beringzee. De Copper River, de Kuskokwim, de Tanana - het zijn namen die klinken als uit een avonturenverhaal, rivieren die vol zitten met zalm in de zomer en die bevroren tot dikke platen ijs in de winter.

En dan zijn er de gletsjers. Alaska heeft meer dan 100.000 gletsjers, van kleine ijsvelden hoog in de bergen tot gigantische rivieren van ijs die zich kilometers ver uitstrekken. De Bering Glacier is de grootste van Noord-Amerika, een ijsmassa zo groot dat je er dagen overheen zou kunnen lopen zonder het einde te bereiken. En dan is er de Columbia Glacier, die kilometers breed is waar hij in de oceaan uitmondt, waar met regelmaat enorme stukken ijs afbreken met een dreun die kilometers ver te horen is. De kustlijn van Alaska is langer dan die van alle andere Amerikaanse staten bij elkaar - meer dan 54.000 kilometer wanneer je alle eilanden en inhammen meetelt. Het is een kustlijn van fjorden en baaien, van kliffen en stranden, van plaatsen waar de oceaan woest tegen de rotsen slaat en plaatsen waar het water zo rustig is dat het spiegelt als glas.

Het klimaat in Alaska is even gevarieerd als het landschap. Het is verleidelijk om Alaska te zien als één groot vriesvak, maar dat doet de complexiteit geen recht. In de Panhandle heerst een maritiem klimaat dat verrassend mild is, met temperaturen die 's winters zelden ver onder nul gaan en zomers die aangenaam koel zijn. Het is wel nat, zeer nat zelfs, met op sommige plaatsen meer dan vijf meter neerslag per jaar. Ketchikan, een van de natste plaatsen in Noord-Amerika, is berucht om zijn regen, die soms weken aaneen valt in een gestage, grauwe stroom.

Southcentral Alaska heeft een overgangsklimaat, beïnvloed door zowel de oceaan als de bergen. Anchorage heeft relatief milde winters vergeleken

met het Interior, hoewel een meter sneeuw in de winter hier heel normaal is. De zomers zijn koel maar aangenaam, met temperaturen die meestal rond de vijftien tot twintig graden schommelen.

Het Interior heeft een continentaal klimaat met extreme temperatuurverschillen. Fairbanks kan 's zomers boven de dertig graden uitkomen, terwijl het 's winters tot min veertig of nog kouder kan dalen. Het is een droog klimaat, met relatief weinig neerslag, maar wat er valt blijft wel liggen. Sneeuw accumuleert gedurende de hele winter tot pakken die meer dan een meter dik kunnen worden. Op de koudste dagen zie je ijskristallen zweven in de lucht, wat de Alaskanen 'ice fog' noemen, een soort mist van bevroren waterdamp die alles in een spookachtige sluier hult.

En dan is er het Far North, waar het klimaat echt meedogenloos wordt. In Barrow kan de temperatuur maanden achtereen onder het vriespunt blijven. De gemiddelde jaartemperatuur ligt hier rond min twaalf graden, en zelfs in de 'warme' zomermaanden komt het gemiddelde niet boven de vijf graden uit. De wind is hier constant, en windchill maakt dat het nog vele graden kouder aanvoelt dan het al is.

Maar misschien is het meest bijzondere aan Alaska de manier waarop het licht zich gedraagt, hoe de dagen en nachten transformeren door de seizoenen heen. Dit is het land van de middernachtzon en de poolnacht, waar de normale regels van dag en nacht simpelweg niet gelden.

In de zomer, wanneer de aarde op zo'n manier kantelt dat het noordelijke halfmond naar de zon is gericht, gebeurt er iets wonderbaarlijks. In Barrow, boven de poolcirkel, gaat de zon op 10 mei op en zakt pas op 2 augustus weer onder de horizon. Meer dan tachtig dagen van ononderbroken daglicht. Het is een tijd waarin kinderen om middernacht buiten spelen, waarin mensen vergeten te eten omdat ze de tijd uit het oog verliezen, en waarin vogels zingen alsof het altijd ochtend is.

Zelfs in zuidelijker delen van Alaska zijn de zomerdagen extreem lang. In Anchorage blijft het in juni en juli tot bijna middernacht licht, met een schemerige gloed die nauwelijks overgaat in echte duisternis voor het weer licht begint te worden. Het is een tijd van intense activiteit, wanneer planten woekeren in het constante licht, beren dag en nacht actief zijn, en mensen hun slaap inhalen in de korte wintermaanden.

Maar zoals met alle extremen, komt er ook een keerzijde. Wanneer de aarde haar kanteling omkeert en het noordelijke halfmond zich van de zon afwendt, begint de duisternis. In Barrow zakt de zon op 18 november onder de horizon en komt pas op 23 januari weer tevoorschijn. Meer dan zestig dagen van volledige duisternis, alleen onderbroken door het zwakke licht van de

maan en sterren, en als je geluk hebt, door het spectaculaire dansen van het noorderlicht.

Ook in zuidelijker delen is de winter donker. In Fairbanks heeft de kortste dag minder dan vier uur daglicht, en zelfs dat is een zwakke, lage zon die nauwelijks boven de horizon uitkomt. Het is een tijd waarin mensen lampen en kaarsen branden, waarin depressie en eenzaamheid toeslaan, waarin het doorleven van de winter een daad van wilskracht wordt.

Maar er is ook schoonheid in deze duisternis. Het noorderlicht, aurora borealis, danst over de hemel in golven van groen, roze en paars. Het is een verschijnsel dat door wetenschappers wordt verklaard als geladen deeltjes van de zon die reageren met de atmosfeer van de aarde, maar dat voelt als pure magie. Mensen staan uren buiten in de kou, hun nek gestrekt naar de hemel, kijkend naar deze hemelse dans die nooit hetzelfde is.

De seizoenen in Alaska zijn niet subtiel. Ze arriveren met kracht en veranderen het landschap totaal. De lente komt laat maar explosief, vaak niet voor mei. Plotseling beginnen beken te stromen met smeltwater, barst het ijs op rivieren met het geluid van kanonschoten, en beginnen planten te groeien alsof ze haast hebben om een jaar werk in een paar weken te doen. Het is een tijd van geboorte en vernieuwing, wanneer dieren hun jongen krijgen en vogels terugkeren uit het zuiden in enorme zwermen.

De zomer is kort maar intens. Juni, juli en augustus zijn maanden van overvloed, wanneer de natuur haar beste beentje voorzet. Wilde bloemen kleuren de toendra en de bergweiden, zalm vult de rivieren in enorme scholen die kilometers lang kunnen zijn, en bessen rijpen aan struiken en lokken beren en mensen. Het is een tijd van optimisme en uitbundigheid, wanneer festivals worden gehouden, wanneer mensen kamperen en vissen en profiteren van elk moment van warmte en licht.

De herfst kondigt zich aan met de eerste vorst, vaak al in augustus in het noorden. De bladeren van de loofbomen - vooral berken en wilgen - veranderen in goud en rood, een korte maar spectaculaire vertoning voor de bladeren vallen en de bomen kaal achterlaten. Het is een tijd van voorbereiding, wanneer dieren zich vet vreten voor de winter, wanneer mensen houthakken en voorraden inslaan, en wanneer de eerste sneeuw valt op de bergtoppen en langzaam naar beneden kruipt.

En dan komt de winter, lang, donker en koud. Het is een seizoen dat soms half oktober al begint en doorloopt tot april of zelfs mei. Sneeuw bedekt alles in een deken van wit, rivieren bevroren, en de temperatuur daalt en daalt. Het is een tijd van overleven, wanneer alleen de sterksten en de best

aangepaste het redden, wanneer mensen zich terugtrekken in hun huizen, wanneer de wereld stil wordt, gedempt door sneeuw en ijs.

Maar zelfs in de winter is er schoonheid. De sneeuw glimt onder het maanlicht als miljoenen diamanten, de lucht is zo helder dat je sterren kunt zien die je nooit eerder hebt opgemerkt, en er is een stilte zo diep dat je je eigen hartslag kunt horen. Het is een stilte die velen beangstigend vinden, maar die anderen omarmen als de essentie van Alaska zelf.

Alaska is niet zomaar een plaats op de kaart. Het is een ervaring, een test, een openbaring. Het land eist respect, vraagt aanpassing en beloont doorzettingsvermogen. Mensen die hier komen worden veranderd door de immensiteit, door de schoonheid, door de hardheid. Alaska laat je zien hoe klein je bent in het grotere geheel, hoe kwetsbaar menselijke ambities zijn tegenover natuurkrachten die miljoenen jaren oud zijn.

En toch, ondanks - of misschien juist vanwege - al deze extremen, blijven mensen komen en blijven ze. Ze bouwen levens in dit onmogelijke land, vinden manieren om te gedijen waar overleven al een prestatie is. Want Alaska biedt ook iets wat je nergens anders vindt: een gevoel van vrijheid, van ruimte, van mogelijkheden die zo uitgestrekt zijn als het land zelf.

Dit is Alaska - een land van uitersten, van contrasten, van schoonheid zo intens dat het pijn doet aan je ogen. Een land waar de aarde nog jong aanvoelt, nog in wording, nog vol verrassingen. Een land dat je nooit helemaal zult begrijpen, maar dat je ook nooit zult vergeten.

De inwoners van Alaska

Alaska heeft een bijzondere interactie met mensen. Het land trekt ze aan en stoot ze af in één beweging, en selecteert op manieren die moeilijk in woorden te vatten zijn. Sommigen komen voor een zomer en vertrekken nooit meer, anderen overleven nog geen winter. Het is een plek waar je identiteit wordt getest, waar je moet beslissen wie je werkelijk bent en hoe je wilt leven. En die keuze - hoe je in dit immense land wilt bestaan - bepaalt vaak waar je eindigt en met wie je je verbonden voelt.

Laten we beginnen waar de meeste mensen beginnen: in de steden.

Anchorage is met zijn bijna 300.000 inwoners de enige echte stad van Alaska, een plek die vaak wordt beschreven als "slechts twintig minuten verwijderd van Alaska" - een grapje dat zowel liefdevol als kritisch is. Want Anchorage heeft inderdaad iets dat niet helemaal als Alaska aanvoelt, niet op de manier zoals mensen zich Alaska voorstellen. Er zijn kantoorgebouwen en winkelcentra, fastfoodketens en verkeerslichten, files tijdens het spitsuur en hypotheeklen die betaald moeten worden. Het voelt als een moderne Amerikaanse stad die toevallig is neergezet tussen bergen en water, een plek waar je gemakkelijk zou kunnen vergeten dat je in het hoge noorden bent.

Maar schijn bedriegt. Want zelfs in Anchorage is de wildernis nooit ver weg. Mensen vinden regelmatig elanden in hun achtertuin, beren lopen door de buitenwijken op zoek naar voedsel, en de bergen die de stad omringen zijn niet alleen decoratie maar echte wildernis waar je in een uur lopen je kunt verliezen alsof de beschaving nooit heeft bestaan. De mensen die in Anchorage wonen hebben een voet in beide werelden. Ze werken in kantoren en dragen pakken, maar hun weekenden worden besteed aan vissen, jagen, wandelen, en hun vriezers vullen met eland en zalm die ze zelf hebben gevangen.

Er is een pragmatisme in Anchorage dat je niet snel in andere steden vindt. Mensen hier zijn doeners, oplossingsgericht, niet snel van hun stuk te brengen. Misschien komt het doordat iedereen hier van ergens anders komt. Anchorage is een stad van immigranten, van mensen die een bewuste keuze hebben gemaakt om hierheen te komen. Ze hebben familie achtergelaten, comfortzones verlaten, en dat creëert een bepaalde vastberadenheid, een gedeelde ervaring van opnieuw beginnen. In de bars en restaurants hoor je verhalen van mensen die ooit iets anders deden, ergens anders waren, maar die nu hier zijn en er niet over nadenken om ooit nog terug te gaan.

De winters in Anchorage zijn lang maar draaglijk, de zomers kort maar heerlijk, en er is een gevoel van gemeenschap dat voortkomt uit de gedeelde ervaring van leven aan de rand van de bewoonde wereld. Mensen helpen elkaar met sneeuwruimen, lenen elkaar gereedschap, en als je autopech hebt op een koude winteravond, stopt er binnen tien minuten altijd wel iemand om te helpen. Het is niet zozeer dat mensen vriendelijker zijn dan elders, maar meer dat de omstandigheden een bepaalde solidariteit eisen. Je hebt elkaar nodig, en dat weet iedereen.

Fairbanks, de tweede stad van Alaska met zijn 30.000 inwoners, is een heel ander verhaal. Waar Anchorage modern en enigszins gepolijst aanvoelt, heeft Fairbanks iets ruws behouden, iets grimmigs zelfs. Het ligt in het hart van het Interior, ver van de verzachtende invloed van de oceaan, en de winters hier zijn niet zomaar koud, ze zijn legendarisch in hun wreedheid. Temperaturen van min veertig zijn normaal, min vijftig komt voor, en de donkerte is zo alomtegenwoordig dat mensen vitamine D-lampen in hun huizen installeren om de winterdepressie te bestrijden.

Fairbanks werd geboren uit de goudkoorts en heeft nooit helemaal het karakter van een frontierdorp verloren. Er hangt iets rebels in de lucht, een onafhankelijkheidsgevoel dat sterker is dan in Anchorage. Mensen hier bemoeien zich niet graag met elkaar, verwachten dat anderen zich ook niet met hen bemoeien, en er is een stille trots in het overleven van dit klimaat dat mensen elders zou doen evacueren. In Fairbanks leer je wat kou echt betekent, wat duisternis werkelijk doet met je geest, en wat het vraagt om door te gaan wanneer alles in je schreeuwt om te stoppen.

Maar er is ook warmte in Fairbanks, letterlijk en figuurlijk. De zomers kunnen verrassend heet worden, en het constante daglicht brengt een euforie met zich mee die bijna manisch aanvoelt na de lange winter. Mensen werken in hun tuinen tot middernacht, kinderen spelen tot ze uitgeput neervallen, en er is een gevoel van opgelucht feesten, van het maximale uit elk moment halen voordat de duisternis terugkeert.

De universiteit in Fairbanks brengt een intellectuele dimensie, met wetenschappers die het noorderlicht bestuderen, permafrost onderzoeken, en proberen te begrijpen hoe leven in deze extreme omstandigheden mogelijk is. Er is een mengeling van academici en locals, van studenten en goudzoekers, van militairen van de nabijgelegen basis en families die hier al generaties wonen. Het maakt Fairbanks tot een interessante paradox - verfijnd en ruw tegelijk, modern en archaisch, een plek waar je aan de universiteit kunt promoveren op klimaatonderzoek en tegelijkertijd je eigen hout moet hakken om warm te blijven.

Maar dan zijn er de anderen. De mensen die niet in de steden wonen, die bewust hebben gekozen om zich af te zonderen, om te leven op plaatsen waar de weg niet komt, waar elektriciteit iets is dat je zelf moet opwekken, waar de dichtstbijzijnde burens kilometers ver weg wonen. Dit zijn de off-grid bewoners van Alaska, en hun verhalen zijn net zo divers als de redenen waarom ze deze keuze hebben gemaakt.

Sommigen zijn hier om te ontsnappen. Ontsnappen aan schulden, aan echtscheidingen, aan trauma's die ze niet konden verwerken in de normale wereld. Alaska is altijd een magneet geweest voor mensen die een nieuwe start wilden, een plek waar je verleden niet wordt onderzocht, waar niemand vraagt wie je was voordat je hier kwam. Het is een vorm van sociale amnestie - iedereen krijgt hier een schone lei, de kans om opnieuw te beginnen zonder het gewicht van fouten en teleurstellingen.

Anderen komen voor de vrijheid, een woord dat in Alaska een bijna religieuze lading heeft. Vrijheid van regels, van bemoeienis, van de verstikkende drukte van de moderne samenleving. Ze willen leven op hun eigen voorwaarden, zonder dat de overheid vertelt wat ze wel en niet mogen bouwen, zonder dat burens klagen over hun rotzooi, zonder de constante achtergrond van sociale verwachtingen. In de wildernis van Alaska kunnen ze een blokhut bouwen waar ze maar willen, kunnen ze leven van wat het land biedt, kunnen ze beslissingen nemen zonder iemand verantwoordelijkheid schuldig te zijn.

Weer anderen zijn hier vanwege een diepere zoektocht. Ze zijn op zoek naar authenticiteit, naar een leven dat echt voelt in een wereld die steeds kunstmatiger wordt. Ze willen hun eigen voedsel verbouwen en jagen, hun eigen huis bouwen, hun kinderen leren overleven zonder de technologie die de rest van de wereld zo afhankelijk heeft gemaakt. Het is een romantisch ideaal, zeker, maar een dat hier nog steeds haalbaar is op manieren die in de meeste andere plaatsen onmogelijk zijn geworden.

Het off-grid leven is niet gemakkelijk, dat kan niet genoeg benadrukt worden. De winter betekent maanden zonder veel daglicht, temperaturen die metaal broos maken en waarbij je huid binnen minuten kan bevriezen. Het is een constante strijd om warm te blijven en genoeg te eten te hebben. Water halen betekent ijs hakken uit een rivier of sneeuw smelten, wat uren per dag kan kosten. Elektriciteit komt van zonnepanelen die in de winter nauwelijks licht krijgen, of van generatoren die kostbare brandstof verbruiken die moet worden ingevlogen of per sneeuwscooter moet worden aangevoerd.

Ziekten en verwondingen zijn geen kwestie van even naar de dokter gaan.

Medische hulp kan uren of dagen weg zijn, en mensen leren basale eerste hulp en tandheelkunde, leren breuken te spalpen en wonden te hechten. Er zijn verhalen van mensen die hun eigen kies hebben getrokken met een tang, van vrouwen die bevallen zijn met alleen hun partner erbij, van mannen die dagen gewacht hebben op hulp met gebroken botten omdat het weer te slecht was om uit te vliegen.

Maar vraag deze mensen of ze het anders zouden willen, en het antwoord is bijna altijd nee. Er is een voldoening in dit leven die moeilijk uit te leggen is aan mensen die het nooit hebben geleefd. De voldoening van volledig zelfvoorzienend zijn, van weten dat je kunt overleven met je eigen handen en vaardigheden, van wakker worden in een stilte zo diep dat je denkt dat je de enige persoon op aarde bent. Er is een helderheid in dit leven, een eenvoud ondanks de fysieke complexiteit, een gevoel van zingeving dat veel mensen missen in hun comfortabele maar lege stadse bestaan.

De off-grid gemeenschappen van Alaska hebben hun eigen sociale structuren ontwikkeld, netwerken van onderlinge afhankelijkheid die essentieel zijn voor overleven. In de bush villages, de kleine dorpen die alleen per vliegtuig of boot bereikbaar zijn, kent iedereen elkaar niet alleen, ze zijn van elkaar afhankelijk op manieren die in de moderne wereld niet meer bestaan.

Voedsel wordt gedeeld zonder verwachting van directe ruil. Als iemand een eland schiet, gaat het vlees rond door het dorp. Als iemand zalm vangt, krijgen de ouderen en de families met jonge kinderen hun deel. Het is geen liefdadigheid maar een systeem van reciprociteit dat eeuwen oud is. Je deelt wanneer je hebt, en anderen delen met jou wanneer zij hebben. Het is een economie van overvloed en schaarste, waar geld vaak minder waard is dan vaardigheden en bereidheid om te helpen.

Deze gemeenschappen hebben hun eigen hiërarchieën, meestal gebaseerd op kennis en ervaring in plaats van rijkdom of formele educatie. De elders, de oude mensen die het land kennen en de manieren van overleven, worden gerespecteerd en geraadpleegd. De beste jagers en vissers hebben status niet vanwege ego maar omdat hun vaardigheden letterlijk het verschil kunnen maken tussen een goed gevulde voorraadkast en honger in de winter. Vrouwen die kunnen naaien en traditionele kleding kunnen maken van dierenhuiden zijn waardevol, net als mensen die motoren kunnen repareren of weten hoe je een huis bouwt dat de winter overleeft. Er is een cultuur van hulp die vanzelfsprekend is. Als iemands sneeuwscooter kapot gaat op de trail, blijf je niet gewoon doorrijden. Je

stopt, je helpt, misschien sleep je ze terug naar het dorp. Als iemands dak schade heeft na een storm, komen de burens automatisch helpen repareren. Het is geen kwestie van aardig zijn maar van noodzaak - vandaag ben jij degene die hulp biedt, morgen ben jij misschien degene die het nodig heeft. Maar deze gemeenschappen hebben ook hun problemen, hun donkere kanten die niet genegeerd kunnen worden. Alcoholisme is wijdverspreid in veel bush villages, een erfenis van historisch trauma, isolatie en de moeilijkheid van het leven. Huiselijk geweld komt voor in alarmerend hoge percentages. Zelfmoord, vooral onder jongeren, is een constante zorg. De winter, met zijn duisternis en isolatie, is de tijd waarin deze problemen het ergst zijn, wanneer de spanning te hoog oploopt in huizen waar mensen maandenlang opgesloten zitten.

En toch blijven deze gemeenschappen bestaan, blijven mensen kiezen om te blijven ondanks de moeilijkheden. Want er is ook vreugde hier, een vorm van verbondenheid die diep gaat, tradities en verhalen die generaties verbinden, en een gevoel van thuishoren dat niet kan worden gedupliceerd in een stad waar niemand je naam kent.

In de afzondering van de Alaskanse wildernis groeien verhalen als planten in de korte zomer - snel, wild en soms moeilijk te onderscheiden van de werkelijkheid. Elke gemeenschap heeft zijn eigen mythes, zijn eigen legendes, verhalen die worden verteld bij kampvuren en in cabins tijdens lange winteravonden.

Er zijn de verhalen over mensen die verdwenen zijn. Alaska heeft een ongewoon hoog aantal vermiste personen, en rond elke verdwijning ontstaan speculaties en theorieën. Was het een aanval van een beer? Verdwaald in de wildernis? Zelfmoord? Moord? Of gewoon iemand die besloot helemaal opnieuw te beginnen onder een andere naam? Deze verhalen leven voort, muteren met elke vertelling, totdat het onmogelijk is om te weten wat feit is en wat fictie.

Dan zijn er de wildernislegendes - de berenverhalen, vooral. Iedereen in Alaska heeft een beerverhaal of kent iemand die een beerverhaal heeft. Sommige zijn grappig, over beren die kampen plunderen of door ramen naar binnen gluren. Andere zijn grimmig, over aanvallen en ontsnappingen en mensen die niet zo veel geluk hadden. Deze verhalen dienen een functie. Ze houden mensen alert, herinneren hen eraan dat ze de wildernis delen met wezens die groter en sterker zijn, die niet geïnteresseerd zijn in menselijke regels of verwachtingen.

Er zijn de survivorverhalen, de legendarische overlevingstochten die bijna mythisch worden in de vertelling. Chris McCandless, een jonge man die stierf in een verlaten bus in de wildernis en onsterfelijk werd gemaakt in het boek 'De wildernis in' van Jon Krakauer en de gelijknamige film 'Into the Wild', is zo'n verhaal. Voor sommigen is hij een tragische held, iemand die het lef had om volledig te leven op zijn eigen voorwaarden. Voor anderen is hij een naïeve dwaas, iemand die de wildernis niet serieus nam en daarvoor de ultieme prijs betaalde. De discussie over McCandless raakt aan iets diepers, namelijk de vraag hoeveel voorbereiding genoeg is, wanneer avontuur overgaat in roekeloosheid, en of het überhaupt mogelijk is om werkelijk vrij te zijn in een wereld die zo onverschillig is voor menselijke ambities.

Elke gemeenschap heeft zijn lokale karakters, mensen die legendarisch zijn geworden door hun excentrieke manieren of buitengewone vaardigheden. De oude trapper die zestig winters alleen in een cabin heeft geleefd. De vrouw die zes kinderen grootbracht in de bush zonder moderne gemakken. De piloot die vliegt in weersomstandigheden waarin anderen zouden omkeren. Deze mensen worden verhalen, hun daden groeien met elke vertelling, totdat het moeilijk is om te weten waar de persoon eindigt en de legende begint.

Er zijn ook de griezelige verhalen, de dingen die mensen beweren te hebben gezien of gehoord in de wildernis. Lichten die bewegen op plaatsen waar geen mensen zijn. Geluiden die geen enkele diersoort maakt. De aanwezigheid van iets dat je niet kunt zien maar wel kunt voelen. Sceptici wijzen dit af als overactieve verbeelding, het product van isolatie en duisternis. Maar praat met mensen die echt veel tijd in de wildernis doorbrengen, en velen zullen toegeven dat er momenten zijn geweest waarin ze iets voelden, iets ervoeren dat ze niet konden verklaren. Misschien is het alleen maar de ongetemde natuur van de plek zelf, de aanwezigheid van iets zo veel groter dan menselijke begrippen dat het ons zenuwstelsel activeert op primitieve manieren.

Maar voordat deze verhalen ontstonden, voordat de gouddelvers kwamen, voordat de Russen arriveerden, voordat zelfs de eerste Europese ontdekkingsreizigers deze kusten zagen, waren er al mensen in Alaska. Niet honderden jaren, maar duizenden jaren. Sommige archeologische bewijzen suggereren meer dan 14.000 jaar menselijke bewoning. Deze oorspronkelijke volken waren niet één homogene groep maar een verzameling van verschillende culturen, talen en levenswijzen, elk

aangepast aan hun specifieke omgeving op manieren die decennia of zelfs eeuwen van trial and error vereisten.

Vandaag de dag vormen Alaska Natives ongeveer zeventien procent van de bevolking van Alaska, verdeeld over elf verschillende culturele groepen. Hun verhaal is er een van ongelooflijke veerkracht en aanpassing, maar ook van verlies, trauma en een voortdurende strijd om hun identiteit en manier van leven te behouden in een wereld die drastisch is veranderd.

In het verre noorden, boven de poolcirkel en langs de kusten van de Chukchi en Beaufortzee, leven de Inupiat, wiens naam letterlijk "de echte mensen" betekent. Dit zijn de mensen van het ijs, wier hele bestaan eeuwenlang draaide om de zee en de dieren die erin leven. Hun tradities, hun verhalen, hun overlevingsstrategieën waren allemaal verweven met de jacht op walvissen, zeehonden en walrussen.

De walvisjacht was niet zomaar economie, het was spiritualiteit, gemeenschap, identiteit. Een Groenlandse walvis, een soort die wel twintig meter lang kan worden en zestig ton kan wegen, kon een hele gemeenschap voorzien van voedsel voor maanden. Het vlees, het blubber voor warmte en licht, de botten voor gereedschap en bouwmaterialen, de huid voor tenten en boten - elk deel van het dier werd gebruikt, niets werd verspild. De jacht vereiste moed, vaardigheid, coördinatie tussen jagers, en een diep respect voor het dier dat zijn leven gaf.

De Inupiat leefden in omstandigheden die voor de meeste mensen ondenkbaar zijn. Hun huizen waren semi-ondergrondse structuren met wanden van walvisribben en daken van huid en gras, ontworpen om warmte vast te houden in een land waar hout schaars was. Ze ontwikkelden kleding van kariboehuid en zeehondenbont die zo effectief isoleerde dat ze uren in de sneeuw konden werken. Hun kajaks - qajaq in hun eigen taal - waren meesterwerken van design. Licht genoeg om te dragen maar sterk genoeg om de ijsskoude wateren van de Arctische oceaan te trotseren.

Hun verhalen spreken van raven die het licht naar de wereld brachten, van vrouwen die transformeerden in walvissen, van geesten die leefden in elk aspect van de natuurlijke wereld. Deze verhalen waren niet alleen entertainment maar onderwijs, manieren om belangrijke lessen over overleven, respect en gemeenschap door te geven aan volgende generaties.

Maar de wereld van de Inupiat veranderde drastisch met de komst van walvisvaarders uit het zuiden in de negentiende eeuw, gevolgd door missionarissen, handelaren en uiteindelijk de Amerikaanse regering. Ziekten

waarvoor ze geen immuniteit hadden decimeerden gemeenschappen. Kinderen werden weggehaald naar kostscholen waar ze werden gestraft voor het spreken van hun eigen taal. Traditionele praktijken werden verboden of ontmoedigd. Het was een systematische poging om hun cultuur uit te wissen, om hen te "civiliseren" volgens westerse normen.

Vandaag de dag worstelen de Inupiat met een dubbele identiteit. Ze leven in moderne huizen met elektriciteit en internet, kijken naar Netflix en gebruiken smartphones. Maar ze jagen nog steeds op walvissen, nog steeds volgens tradities die duizenden jaren oud zijn, nog steeds met ceremonies en respect die nooit zijn vergeten ondanks alle pogingen om ze uit te wissen. Het is een balans tussen twee werelden die niet altijd gemakkelijk samen te brengen zijn.

De klimaatverandering bedreigt hun manier van leven op fundamentele manieren. Het zee-ijs, essentieel voor walvisjacht, wordt dunner en onvoorspelbaarder. Hele kustdorpen moeten worden verplaatst omdat het permafrost smelt en hun fundamenten instabiel worden. De dieren waarop ze jagen veranderen hun migratiepatronen. Het is een crisis die ze niet hebben veroorzaakt maar die hen het ergst treft.

In Southwest Alaska, in de uitgestrekte delta van de Yukon en Kuskokwim rivieren en over de toendra die zich uitstrekt tot aan de Beringzee, leven de Yup'ik en Cup'ik. Hun naam betekent "echte persoon," en samen vormen ze een van de grootste groepen Alaska Natives, met een cultuur die verweven is met de rivieren, de toendra en de cyclus van de seizoenen.

Waar de Inupiat zich richtten op zee-dieren, concentreerden de Yup'ik zich op de rivieren en hun overvloedige zalmvangsten, op de jacht op kudde kariboes die migreerden over de toendra, op het verzamelen van bessen en planten in de korte maar intense zomer. Hun leven was een constante dans tussen overvloed en schaarste, waarbij de zomer een tijd was van intense activiteit om voedsel te verzamelen en te bewaren voor de lange winter.

De Yup'ik leefden in qasgiq, gemeenschapshuizen waar mannen woonden en werkten, en in ena, gezinswoningen waar vrouwen en kinderen verbleven. Deze verdeling was niet zozeer over segregatie maar over praktische organisatie van arbeid en sociale functies. De qasgiq was het centrum van ceremonieel leven, waar dansen werden uitgevoerd, verhalen verteld, en jonge mannen werden opgeleid in jacht en overleven.

Hun dansen waren complex en betekenisvol, niet alleen entertainment maar verhalen verteld door beweging, maskers en zang. De maskers, gemaakt van drijfhout en versierd met veren en verf, waren prachtig en soms

beangstigend, als representaties van geesten en voorouders. Deze dansen en maskers werden bijna uitgewist door missionarissen die ze zagen als heidens en gevaarlijk, maar ze hebben overleefd, bewaard door ouderen die heimelijk de tradities doorgaven totdat het veilig was om ze weer openlijk te vieren.

De Yup'ik hadden een diep spiritueel begrip van hun omgeving. Ze geloofden dat alle dingen - dieren, planten, zelfs rivieren en bergen - een yua hadden, een soort bewustzijn of geest. Respect voor deze geesten was essentieel. Wanneer je een dier doodde, moest je het eren, moest je het bedanken voor het geven van zijn leven. Verspilling was niet alleen praktisch verkeerd maar spiritueel gevaarlijk. Het beledigen van de yua kon betekenen dat de dieren niet meer zouden komen, dat de jacht zou mislukken. Vandaag leven veel Yup'ik nog steeds in bush villages die alleen bereikbaar zijn per vliegtuig of boot. Ze voeren een hybride leven, combineren traditionele jacht en vissen met moderne werkgelegenheid en technologie. Veel jongeren worstelen met hun identiteit - te traditioneel voor de moderne wereld, te gemoderniseerd voor de oude manieren. Het is een generatie die tussen twee werelden leeft en probeert een weg te vinden die beide eert. Hun taal, Yup'ik, is een van de gezondste Native talen in Alaska, nog steeds gesproken als eerste taal in veel huishoudens. Maar zelfs hier is de druk van het Engels voelbaar, en er zijn voortdurende inspanningen om de taal te behouden, om hem te onderwijzen in scholen, om ervoor te zorgen dat de volgende generatie nog steeds kan spreken in de klanken van hun voorouders.

In het enorme Interior van Alaska, verspreid over honderdduizenden vierkante kilometers van bossen, rivieren en bergen, leven de Athabaskan volken, verdeeld in elf verschillende groepen die elk hun eigen dialect spreken. Hun naam komt van het Cree-woord dat "vreemde mensen" betekent, maar zijzelf hebben verschillende namen voor hun groepen - Dena'ina, Tanana, Koyukon, Gwich'in, en anderen.

De Athabaskans waren nomadisch, volgden de seizoenen en de dieren over grote afstanden. In de zomer visten ze zalm in de rivieren, in de herfst volgden ze de kuddes kariboes, en in de winter joegen ze op elanden en kleinere dieren. Ze leefden in lichte, verplaatsbare tenten in de zomer en in meer permanente cabins in de winter, altijd klaar om te verhuizen wanneer de omstandigheden dat vroegen.

Hun relatie met de rivier was diepgaand. De rivier was hun snelweg, hun voedselvoorziening, hun leven. Ze ontwikkelden ingenieuze "fish wheels",

grote houten constructies die in de rivier werden geplaatst en die met de stroom meedraiden, zalm vangend in bakken terwijl ze draaiden. Deze apparaten konden honderden vissen per dag vangen, genoeg om hele families voor de winter te voeden.

De Athabaskans waren bekende handelaren, met handelsroutes die zich uitstrekten over honderden kilometers. Ze handelden in dierenhuiden, kralen, gereedschap, en na het contact met Europeanen, in geweren en andere westerse goederen. Deze handelstraditie maakte hen relatief welvarend maar ook kwetsbaar voor exploitatie door westerse handelaren die vaak gebruikmaakten van hun gebrek aan begrip van geld en schuld.

Hun verhalen spraken van Raven, de trickster en creator, die altijd bezig was de wereld te veranderen, soms voor het betere, soms voor zijn eigen amusement. Ze spraken van Dena'ina, "de mensen", en hun strijd om te overleven in een land dat mooi maar onverschillig was. Ze spraken van respect voor de dieren, van de noodzaak om alleen te nemen wat je nodig had, en van het belang van delen binnen de gemeenschap.

De Gwich'in, een van de noordelijkste Athabaskan groepen, hebben een speciale relatie met de Porcupine caribou herd, een kudde van tienduizenden kariboes die elk jaar migreert over honderden kilometers. De kariboe is niet alleen voedsel maar spiritueel centraal in hun cultuur. Ze noemen zichzelf "het volk van de kariboe". De bescherming van het kalveringsgebied van deze kudde in het Arctic National Wildlife Refuge is een van de grootste milieukwesties in Alaska, waarbij de Gwich'in fel verzet bieden tegen olieboringen die hun manier van leven bedreigen.

Vandaag wonen veel Athabaskans in kleine dorpjes langs de rivieren, plaatsen met namen als Venetie, Arctic Village, Tanana, Minto. Het leven is moeilijk. Werkgelegenheid is schaars, de kosten van levensonderhoud zijn hoog omdat alles moet worden ingevlogen, en alcoholisme en zelfmoord zijn constante problemen. Maar er is ook trots, een weigering om te verdwijnen, om te worden geassimileerd. Jonge mensen leren weer de oude talen, de oude vaardigheden, en vinden manieren om traditie te combineren met moderne realiteit.

Ver in het westen, waar Alaska zich uitstrekt in een keten van vulkanische eilanden richting Azië, leven de Unangan, die door Russen Aleut werden genoemd - een naam die is blijven hangen hoewel velen de voorkeur geven aan hun eigen naam. Dit zijn de mensen van de Aleutian Islands, een wereld

van mist en wind, van zee en vulkanen, van een schoonheid zo rauw dat het bijna pijn doet.

De Unangan waren zeenomaden, meesters van de oceaan en de jacht op zee-dieren. Hun baidarkas - zeekajaks - waren kunstwerken van functionaliteit, gemaakt van zeeleeuwenhuid over houten frames, licht en snel en volkomen waterdicht. In deze kleine vaartuigen waagden ze zich op de woeste wateren van de Noord-Pacific, jagend op zeeleeuwen, zeeotters en walvissen.

Hun samenleving was complex en gestratificeerd, met hoofdmannen die aanzienlijke macht hadden, met specialisten in verschillende ambachten, met sjamanen die als tussenpersonen dienden tussen de menselijke en geestelijke wereld. Ze leefden in barabaras, semi-ondergrondse huizen gemaakt van walvisribben, drijfhout en gras, ontworpen om weerstand te bieden aan de constante wind die over de eilanden raast.

Toen kwamen de Russen. De Unangan hadden het ongeluk om de eersten te zijn die volledig werden getroffen door Russisch kolonialisme in Alaska. Russische handelaren, op zoek naar zee-otterbont dat een fortuin waard was in China, verkrachtten en vermoordden Unangan in wat alleen kan worden beschreven als genocide. Ze dwongen Unangan mannen om te jagen, namen Unangan vrouwen als concubines, en decimeerden de bevolking door geweld en ziekte. Waar eens tienduizenden Unangan de eilanden bewoonden, bleven er binnen enkele generaties maar een fractie over.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de kleine Unangan bevolking opnieuw getroffen. Toen Japan de westelijke Aleutians binnenviel, evacueerde het Amerikaanse leger alle Unangan uit hun dorpen en interneerde hen in verlaten visserijfaciliteiten in Southeast Alaska. De omstandigheden waren verschrikkelijk - koud, vochtig, overbevolkt - en velen stierven. Toen ze uiteindelijk terugkeerden na de oorlog, ontdekten ze dat hun huizen waren geplunderd of vernietigd door Amerikaanse troepen, hun kerken verbrand, hun gemeenschappen geruïneerd. Het was een tweede golf van trauma bovenop de eeuwen van Russisch misbruik. Vandaag leven Unangan in een handvol gemeenschappen verspreid over de Aleutians en de Pribilof Islands. Ze vissen nog steeds, werken in de lucratieve maar gevaarlijke industrie van krab en zalmvisserij. Hun taal is bijna uitgestorven. Er zijn nog maar enkele tientallen vloeiende sprekers over, maar er zijn inspanningen om hem te revitaliseren, om op te nemen wat de ouderen nog weten voordat het te laat is. Het is een race tegen de

tijd, tegen vergetelheid, tegen het volledig verdwijnen van een manier van spreken, van denken, en van zijn die duizenden jaren oud is.

In het zuidoosten, in de wereld van regenwouden en fjorden die de Alaska Panhandle vormt, leven de Tlingit, misschien wel de meest kunstzinnig gevorderde van alle Alaska Natives. Hun samenleving was rijk en complex, gebaseerd op overvloed in plaats van schaarste - zalm in enorme hoeveelheden, zeeleeuwen, bessen, en de enorme rode ceders die hun materiaal leverden voor alles van kano's tot totempalen.

De Tlingit waren verdeeld in twee soorten - Eagle en Raven - en verder onderverdeeld in clans, elk met hun eigen geschiedenis, hun eigen crests, hun eigen territorium. Dit systeem bepaalde met wie je kon trouwen, hoe erfenis werd doorgegeven, wie je vrienden en vijanden waren. Het was een samenleving van strikte regels maar ook van grote verfijning, waar rijkdom werd gemeten niet in wat je bezat maar in wat je weggaf bij potlatches, ceremoniële feesten waar hosts hun status bevestigden door schandig vrijgevig te zijn.

Hun kunst was - en is - spectaculair. De totempalen waarvoor ze beroemd zijn, zijn geen religieuze iconen zoals vaak wordt gedacht, maar eerder zoals familiewapens, historische documenten, herinneringen aan voorouders en belangrijke gebeurtenissen. Elk figuur op een totempaal vertelt een verhaal, verwijst naar een legende, verbindt de clan met hun mythische verleden. Het is kunst die functioneel is, die betekenis heeft, die deel uitmaakt van het sociaal-politieke systeem.

Hun kano's waren meesterwerken, uitgeholde rode ceder logs die tot wel vijftien meter lang konden zijn, versierd met gesneden figuren en geschilderde designs. In deze vaartuigen voeren ze honderden kilometers langs de kust, handelden met andere groepen, voerden oorlog, en migreerden met de seizoenen naar plaatsen waar vis en wild overvloedig waren.

De Tlingit waren formidabele krijgers en slimme handelaren. Toen de Russen probeerden hun territorium binnen te dringen, vochten ze terug met een felheid die de Russen verraste. De Battle of Sitka in 1804 was een van de grootste inheemse opstanden tegen Russische overheersing, en hoewel de Tlingit uiteindelijk werden verslagen, verdienden ze respect en behielden ze meer autonomie dan veel andere groepen.

Hun taal is rijk en complex, met verschillende dialecten afhankelijk van de regio. Het heeft klanken die niet bestaan in Engels of in de meeste Europese

talen, klanken die gemaakt worden diep in de keel of met de tong in posities die Engelssprekenden onmogelijk lijken. Het is een taal die de wereld beschrijft op manieren die fundamenteel anders zijn dan Europese talen, met verschillende grammaticale structuren, verschillende manieren van denken over tijd en ruimte en relaties.

Vandaag leven de meeste Tlingit in steden en dorpen in Southeast Alaska - Juneau, Sitka, Ketchikan, Hoonah, Angoon en anderen. Ze werken in alle aspecten van de moderne economie, van overheid tot toerisme tot visserij. Maar de cultuur is sterk - sterker misschien dan in veel andere Native groepen. Tlingit kunst is overal zichtbaar, van totempalen die prominent in stadscentra staan tot designs op alles van T-shirts tot vliegtuigen. Jonge mensen leren dansen, leren snijden, leren de verhalen en tradities. Het is een cultuur die weigert te sterven, die zich aanpast maar niet verdwijnt, die moderniteit omarmt zonder zijn essentie te verliezen.

Helemaal in het zuiden, op Prince of Wales Island en de omliggende eilanden, leven de Haida, die oorspronkelijk van Haida Gwaii in British Columbia komen maar die zich eeuwen geleden ook vestigden in wat nu Alaska is. Ze delen veel culturele overeenkomsten met de Tlingit - een vergelijkbaar sociaal systeem, vergelijkbare kunst, een vergelijkbare overvloed aan middelen - maar met hun eigen unieke variaties. De Haida zijn misschien wel de meest gerenommeerde kunstenaars onder alle Northwest Coast volken. Hun totempalen, maskers en andere kunstwerken worden beschouwd als hoogtepunten van inheemse Amerikaanse kunst, collecties ervan worden tentoongesteld in musea over de hele wereld. Hun designs zijn gedurfd, met sterke zwarte lijnen die organische vormen definiëren, met rode en turquoise accenten, met een stijl die direct herkenbaar is als Haida, ook al kun je niet precies uitleggen waarom.

Hun oorlogskano's waren legendarisch. Enorme vaartuigen die wel vijftig of zestig mensen konden dragen, gebruikt voor invallen die zich uitstrekten over honderden kilometers van kustlijn. De Haida werden gevreesd door andere groepen, bekend als woeste krijgers die geen genade toonden aan hun vijanden. Maar ze waren ook geraffineerde handelaren, met handelsnetwerken die zich uitstrekten van California tot Alaska.

De pokkenepidemie in de negentiende eeuw was rampzalig voor de Haida. Hele dorpen werden uitgeroeid, en de bevolking daalde van duizenden tot honderden. Veel van de overlevenden consolideerden in één dorp, Hydaburg, dat nog steeds het centrum is van Haida cultuur in Alaska.

Vandaag zijn er slechts een paar dozijn vloeiende sprekers van de Haida taal over, en het is geclassificeerd als bedreigde taal. Maar er zijn intensieve inspanningen om de taal te documenteren, om jonge mensen te leren, om ervoor te zorgen dat als de laatste vloeiende sprekers sterven, de taal niet volledig met hen verdwijnt. Het is een tragische race, een waarin de tijd niet aan de kant staat van degenen die de taal en cultuur proberen te behouden.

Er zijn nog andere groepen, kleiner in aantal maar niet minder belangrijk in het tapijt van Alaska Native cultuur. De Tsimshian, die oorspronkelijk uit British Columbia kwamen en zich vestigden in Metlakatla op Annette Island, hebben hun eigen unieke verhaal van migratie en aanpassing. Ze kwamen naar Alaska in 1887 onder leiding van een Anglicaanse missionaris, op zoek naar een plek waar ze hun Christendom konden praktiseren terwijl ze hun inheemse identiteit behielden.

De Eyak, die leefden in het gebied rond het hedendaagse Cordova, zijn bijna verdwenen. Hun taal, Eyak, had zijn laatste vloeiende spreker, Marie Smith Jones, die stierf in 2008. Met haar dood stierf een hele manier van spreken, een hele verzameling van verhalen en liederen en kennis die nergens anders bestaat. Het is een herinnering van wat er op het spel staat, van wat er al verloren is gegaan en wat nog steeds verloren dreigt te gaan.

Vandaag vormen Alaska Natives een fundamenteel deel van de staat, niet alleen als historische curiositeit maar als levende, moderne gemeenschappen die een essentiële rol spelen in de economie, politiek en cultuur van Alaska. De Alaska Native Claims Settlement Act van 1971 creëerde een uniek systeem van regionale en gemeenschapsbedrijven die land en middelen beheren, die bedrijven runnen, die zorgen voor hun aandeelhouders.

Het is een complex systeem dat zijn voor- en nadelen heeft. Het heeft sommige gemeenschappen welvarend gemaakt, andere heeft het gefragmenteerd. Het heeft jonge mensen kansen gegeven voor educatie en carrière, maar het heeft ook bijgedragen aan het verlies van traditionele manieren van leven. Het is een experiment in zelfbeschikking dat nog steeds evolueert, dat nog steeds uitvindt wat het betekent om inheems te zijn in de eenentwintigste eeuw.

Jonge Alaska Natives vandaag de dag navigeren identiteiten die complex en soms contradictorisch zijn. Ze zijn inheems maar ook Amerikaans. Ze zijn verbonden met oude tradities maar leven in een wereld van smartphones en social media. Ze spreken vaak geen traditionele taal maar voelen zich nog

steeds diep verbonden met hun cultuur. Ze jagen en vissen volgens methoden die duizenden jaren oud zijn maar gebruiken GPS en moderne geweren en boten.

Er is een culturele renaissance gaande in veel gemeenschappen. Talen worden onderwezen in scholen, traditionele dansen worden uitgevoerd bij festivals, oude vaardigheden zoals het maken van kano's en het weven van manden worden doorgegeven aan jonge mensen. Er zijn culturele centra en musea, podcasts in Native talen, kunstenaars die traditionele motieven combineren met hedendaagse stijlen en media.

Maar er is ook voortdurend strijd. De zelfmoordaantallen zijn, zoals eerder gezegd, onder Alaska Native jongeren schokkend hoog. Alcoholisme en huiselijk geweld blijven een plaag in vele gemeenschappen. De kosten van levensonderhoud in bush villages zijn astronomisch. Een gallon melk kan tien dollar kosten, verwarmingsolie is onbetaalbaar zonder subsidies. Het gebrek aan werkgelegenheid dwingt jonge mensen om weg te gaan, wat gemeenschappen verzwakt en de overdracht van culturele kennis verstoort. Klimaatverandering bedreigt hun manier van leven op fundamentele manieren. Het zee-ijs verdwijnt, permafrost smelt, diermigraties veranderen. Voor mensen wier cultuur is gebouwd op duizenden jaren van observatie en aanpassing aan hun omgeving, zijn deze snelle veranderingen ontwrichtend en gevaarlijk.

Alaska is geen plaats waar verschillende bevolkingen naast elkaar leven zonder elkaar te raken. Het is eerder een constante interactie, een samensmelting en botsing van waarden, van wereldbeelden, van manieren van zijn. In Anchorage zie je Inupiat advocaten en Tlingit politici. In Fairbanks zie je Athabaskan studenten die studeren aan de universiteit terwijl ze in de weekenden teruggaan naar hun village om te jagen met hun grootvader. In bush villages zie je jonge mensen die rap muziek maken in Yup'ik, die Facebook gebruiken om traditionele verhalen te delen, die manieren vinden om te zijn dat noch volledig traditioneel noch volledig modern is maar iets nieuws, iets dat alleen hier kan bestaan. De mensen in de steden en de mensen in de bush hebben vaak verschillende perspectieven op wat Alaska zou moeten zijn. Stedelijke bewoners focussen soms op economische ontwikkeling, op het aantrekken van bedrijven en toeristen, op het moderniseren van infrastructuur. Bush villages focussen vaak op levensonderhoud, bestaansrecht, recht op bestaansmiddelen, op de bescherming van het land en de dieren waarop ze vertrouwen, en op het behouden van manieren van leven die bedreigd

worden door ontwikkeling en klimaatverandering. Deze verschillende prioriteiten leiden tot spanningen, tot politieke conflicten over olieboringen en mijnbouw en visserijquota.

Maar er is ook onderling respect. Mensen in Anchorage begrijpen dat de bush villages de houders zijn van iets waardevols, iets dat niet in dollars kan worden gemeten. Mensen in de villages begrijpen dat de steden essentieel zijn voor economie en diensten. Er is een gevoel van gedeelde Alaskaanse identiteit dat deze verschillen overstijgt, een trots op het leven in een plek die zo uitdagend, zo spectaculair, zo volledig anders is dan waar dan ook.

Uiteindelijk zijn het de verhalen die Alaska definiëren - de verhalen van oorspronkelijke volken die hier duizenden jaren hebben geleefd, van avonturiers en dromers die hierheen kwamen op zoek naar goud of vrijheid of zichzelf, van mensen die besloten zich af te zonderen van de wereld en hun eigen weg te vinden, en van gemeenschappen die tegen alle verwachtingen in blijven bestaan en gedijen.

Deze verhalen worden verteld in bars en bij kampvuren, in scholen en gemeenschapscentra, in boeken en films en liedjes. Ze worden deel van de folklore, groeien en veranderen met elke vertelling, totdat het onmogelijk is om feit van fictie te scheiden en misschien is dat ook niet nodig. Want wat deze verhalen doen is een gevoel creëren van wie Alaskans zijn, wat het betekent om hier te leven, wat voor moed en veerkracht en aanpassingsvermogen nodig is om dit land je thuis te noemen.

En elke nieuwkomer die arriveert, elke baby die wordt geboren in een bush village of een ziekenhuis in Anchorage, wordt onderdeel van dit verhaal, voegt hun eigen hoofdstuk toe aan een boek dat nog steeds wordt geschreven, dat nog steeds evolueert, en dat nog lang niet af is.

Wildernis van Alaska

Er is iets fundamenteel anders aan de natuur in Alaska. Het is niet zomaar een achtergrond, een mooi decor waar mensen doorheen wandelen op zondagmiddag. Het is een aanwezigheid, een kracht die alles bepaalt - waar je woont, hoe je leeft, of je overleeft. De natuur in Alaska is niet getemd, niet gedomesticeerd, niet bereid om zich aan te passen aan menselijke wensen. Het zijn de mensen die zich moeten aanpassen, die moeten leren de regels te respecteren die miljoenen jaren oud zijn, die moeten accepteren dat ze hier niet de baas zijn maar slechts gasten, gedoogd zolang ze zich gedragen.

En de eerste les die Alaska je leert, de les die in je botten wordt gedrukt vanaf het moment dat je aankomt, is dat dit land wordt gedeeld met wezens die groter, sterker en gevaarlijker zijn dan jij. Dit is hun territorium. Jij bent de indringer.

Begin met de beren. Alaska heeft drie soorten - zwarte beren, grizzly's (ook wel bruine beren genoemd in het Interior), en de massieve Kodiak beren en kustgrizzly's die zich vetvreten aan zalm. Maar getallen en classificaties doen geen recht aan wat het betekent om in berenland te leven, om te weten dat elke keer dat je het bos ingaat, er een mogelijkheid is dat je iets tegenkomt dat je aan stukken kan scheuren voordat je zelfs maar kunt reageren.

De zwarte beren zijn de kleinsten, hoewel "klein" relatief is. Een volwassen mannetje kan gemakkelijk 150 kilo wegen, soms meer. Ze zijn nieuwsgierig en opportunistisch, aangetrokken tot menselijk voedsel en afval, en daarom zijn ze degenen die het vaakst in de buurt van bewoning komen. Mensen in Alaska leren al vroeg dat je nooit je vuilnis buiten laat staan, dat je voedsel opslaat in beer-proof containers, en dat je nooit tussen een moeder en haar welpen komt. Zwarte beren zijn meestal terughoudend en zullen vluchten bij menselijk contact, maar "meestal" is een woord dat weinig comfort biedt wanneer je er een tegenkomt op een smal pad.

Dan zijn er de grizzly's. Zij zijn groter, agressiever, imponerender. Een volwassen mannelijke grizzly kan 300 tot 400 kilo wegen, met klauwen zo lang als menselijke vingers en een kracht die verbijsterend is. Ze kunnen een eland doden met één klap van hun poot, kunnen sneller rennen dan een paard over korte afstanden, en kunnen ruiken wat kilometers ver weg is. In tegenstelling tot zwarte beren, die meestal vluchten, kunnen grizzly's aanvallen wanneer ze zich bedreigd voelen, vooral moeders met welpen. Iedereen in Alaska heeft een beerverhaal of kent iemand met een beerverhaal. De verpleegster in Anchorage die tijdens het joggen werd

achtervolgd en alleen ontsnapte door in een rivier te springen. De jager in het Interior die een grizzly neerschoot op het laatste moment, toen het dier al zo dichtbij was dat hij zijn adem kon voelen. De vader en zoon die werden aangevallen tijdens het vissen, waarbij de vader zijn lichaam gebruikte om zijn zoon te beschermen terwijl de beer op hen inbeukte. Deze verhalen worden verteld en opnieuw verteld, functionerend als waarschuwingen, als educatie, als herinnering dat dit geen Yellowstone is waar beren poseren voor foto's. Dit zijn wilde dieren in hun eigen territorium.

En dan zijn er de kustgrizzly's en Kodiak beren, de absolute reuzen. Een Kodiak beer, die alleen voorkomt op de Kodiak Archipelago, kan meer dan 600 kilo wegen, zo groot dat ze bijna mythisch lijken. De kustgrizzly's, die leven van de overvloedige zalm in de rivieren van zuidoost en zuidwest Alaska, kunnen bijna even groot worden. Tijdens de zalmruns zie je ze bij dozijnen bij watervallen, vechten om de beste visplaatsen, hun klauwen flitsend in het water, zalmen door de lucht werpend. Het is een spectaculair gezicht, maar een dat alleen van een afstand bekeken kan worden. Te dichtbij komen is vragen om problemen.

Mensen leren in berenland leven. Ze dragen bearspray, een soort pepperspray maar veel krachtiger, effectief tot ongeveer tien meter. Ze maken lawaai terwijl ze wandelen, pratend of zingend om beren te waarschuwen dat ze eraan komen, omdat een verraste beer een gevaarlijke beer is. Ze leren sporen lezen, uitwerpselen te herkennen, alle tekenen van recente berenactiviteit. En ze leren de basisregel: als je een beer ziet, maak jezelf groot, praat rustig, beweeg langzaam achteruit. Ren nooit. Een rennende prooi activeert het jachtinstinct.

Maar soms helpt niets. Soms is de beer te verrast, te hongerig, te beschermend voor zijn eten of zijn jongen. Vooral op die momenten vinden de aanvallen plaats, die variëren van relatief milde ontmoetingen tot absolute horror. De meeste mensen overleven, maar dragen littekens - fysiek en mentaal. En sommigen overleven niet. Elk jaar sterven er mensen in Alaska door beren, niet veel, maar genoeg om de aanwezigheid voelbaar te maken, om iedereen te herinneren aan de fundamentele waarheid: dit is niet jouw land. Je leeft hier op onze voorwaarde.

Dan zijn er de wolven. Moeilijker te zien dan beren, maar misschien nog wel meer iconisch in de Alaskaanse verbeelding. Wolven in Alaska zijn groter dan hun verwanten in de Lower 48, met mannetjes die soms meer dan 70 kilo wegen. Ze jagen in roedels, coördineren hun aanvallen met een

intelligentie die bijna menselijk aanvoelt, en ze kunnen kariboes en elanden doden die tien keer hun gewicht zijn.

Het wolvengehuil in de nacht is iets dat je nooit vergeet. Het is een geluid dat komt uit een tijd voordat mensen bestonden, een geluid vol van wildernis en vrijheid en een soort eenzaamheid die menselijke woorden niet kunnen vangen. Het is mooi en beangstigend tegelijk, een herinnering dat er dingen zijn die niet tot onze wereld behoren, die opereren volgens regels die we niet volledig begrijpen.

Wolven zijn controversieel in Alaska. Voor sommigen zijn ze het symbool van echte wildernis, essentieel voor het ecosysteem, prachtige dieren die beschermd moeten worden. Voor anderen zijn ze een plaag, die te veel kariboe en elanden doodt, die concurreren met menselijke jagers, en die gecontroleerd moeten worden door afschieten vanuit de lucht of andere methodes. Het is een debat dat emotioneel en complex is, geworteld in verschillende visies op wat de relatie tussen mens en natuur zou moeten zijn.

Aanvallen op mensen zijn extreem zeldzaam. Wolven zijn van nature bang voor mensen en zullen meestal vluchten bij contact. Maar soms, vooral in de winter wanneer voedsel schaars is, worden ze brutaler. Ze komen dichterbij dorpen, jagen op huisdieren en rommelen in afval. Heel af en toe, in omstandigheden die niet altijd duidelijk zijn, grijpen ze mensen. Het is zeldzaam genoeg dat elke aanval nieuws is in de hele staat, besproken en geanalyseerd, omdat het zo ongewoon is en zo verontrustend.

Maar de echte impact van wolven is niet fysiek maar psychologisch. Weten dat ze daar zijn, ergens in de bomen of op de toendra, onzichtbaar maar aanwezig, verandert hoe je de wildernis ervaart. Het voegt een element van onzekerheid toe, een kleine onderliggende spanning die je alert houdt. En misschien is dat wat wildernis is - een plek waar je niet helemaal ontspannen kunt zijn, waar je altijd een klein deel van je bewustzijn gericht houdt op wat er om je heen is.

Elanden zijn overal in Alaska, van de bossen van het Interior tot de buitenwijken van Anchorage. Ze zijn enorm. Een volwassen mannetje kan 700 kilo wegen en wel 2 meter hoog zijn bij de schouders. Hun gewei, dat mannetjes elk jaar laten groeien en afwerpen, kan meer dan 30 kilo wegen en een spanwijdte hebben van bijna 2 meter. Het zijn indrukwekkende dieren, majestueus en enigszins komisch tegelijk met hun lange benen en grote neuzen.

Maar onderschat ze niet. Elanden zijn gevaarlijk, vooral met kalveren in de lente, of tijdens de rut in de herfst. Ze lijken log en traag maar kunnen verrassend snel bewegen en zijn krachtig genoeg om een auto te vernielen of een persoon dood te trappen. Elk jaar komen er meer mensen in Alaska om door elanden dan door beren en wolven, meestal door auto-ongelukken waarbij een eland betrokken is, maar ook door directe aanvallen.

In de winter, wanneer sneeuw diep is en voedsel schaars, trekken elanden naar lager gelegen gebieden, vaak richting menselijke bewoning waar het gemakkelijker is om te bewegen en te eten. Ze worden een dagelijkse aanwezigheid, liggend in achtertuinen, dwars over wegen, of knabbelend aan tuinplanten. Mensen moeten leren om hen ruimte te geven, om niet te dichtbij te komen voor foto's, en om honden binnen te houden die een eland kunnen irriteren tot ze aanvallen.

Maar elanden zijn ook essentieel voor veel Alaskanen. Eén eland kan een familie voorzien van honderden kilo's vlees, genoeg om maanden te eten. De jacht op elanden is niet alleen recreatie maar essentieel voor noodzakelijk levensonderhoud, een manier van leven die teruggaat tot lang voordat supermarkten bestonden. Mensen weten welke delen van het dier voor wat gebruikt kunnen worden, hoe je het vlees snijdt en bewaart, hoe je niets verspilt. Het is kennis die wordt doorgegeven van generatie op generatie.

Alaska's kust - die eindeloze, gecompliceerde lijn van fjorden en eilanden en baaien - is gevuld met leven. Walvissen van alle soorten – grijze walvissen, bultruggen, boegwalvissen, beluga's – migreren langs deze kusten of leven hier permanent. Hun blazen zie je vanuit de verte, kolommen van waterdamp die metershoog de lucht in schieten. Hun staarten zie je wanneer ze duiken, elegant en massief tegelijk.

Maar het zijn de orka's - killer whales - die de meeste indruk maken. Het zijn geen walvissen maar de grootste dolfijnen, roofdieren die in strakke familiegroepen jagen, en ze communiceren met complexe klanken die uniek zijn en een intelligentie tonen die wetenschappers nog steeds proberen te begrijpen. In Alaska zijn er twee types - residenten die voornamelijk vis eten, vooral zalm, en transiënten die zeehonden, zeeleeuwen en zelfs andere walvissen jagen.

De transiënten zijn degenen die mensen fascineren en een beetje angst inboezemen. Ze jagen met een efficiëntie en coördinatie die bijna militair is, en gebruiken strategie en teamwork om prooien te pakken die individueel onmogelijk zouden zijn. Er zijn verhalen van orka's die zeeleeuwen van

ijsschotsen tikken, die grote walvissen urenlang achtervolgen tot ze uitgeput zijn, en die in perfecte formatie zwemmen als duikboten in een escorte. Aanvallen op mensen zijn in het wild eigenlijk nooit gedocumenteerd. Orka's lijken geen interesse te hebben in mensen als prooi, misschien omdat we niet passen in hun geleerde jachtpatronen, misschien omdat we te klein zijn om de moeite waard te zijn. Maar dat betekent niet dat ze ongevaarlijk zijn. Dit zijn roofdieren met de kracht om een zeeleeuw met één klap te doden, met tanden die centimeters lang zijn. Het betekent dat de regels ook hier gelden: dit is hun territorium, en respect is vereist.

Walvisvaarders en vissers hebben een speciale relatie met orka's. Sommigen zien ze als competitie, omdat orka's vis eten die anders zou kunnen worden gevangen. Anderen zien ze met iets dat op eerbied lijkt, bewondering voor wezens die zo perfect zijn aangepast aan hun omgeving, die leven op manieren zo fundamenteel anders dan het onze. Hoe je ze ook bekijkt, ze bevolken de wateren van Alaska en zijn een onmisbaar onderdeel van het ecosysteem.

Amerikaanse zeearenden zijn zo gewoon in Alaska dat mensen er soms nauwelijks nog naar kijken, wat ondenkbaar zou zijn in de Lower 48 waar elke adelaar een spectaculaire gebeurtenis is. Hier zitten ze op telefoonpalen als kraaien, verzamelen met tientallen bij plaatsen waar zalm paaient, en vechten om voedsel bij afvalplekken. Een beetje zoals de meeuw in Nederland. Het is bijna komisch om deze nationale symbolen zich te zien gedragen als gewone aasvogels, ruziënd met meeuwen over visresten. Maar zie ze vliegen, zie ze duiken naar water om een vis te grijpen met hun klauwen uitgestrekt, en je begrijpt waarom ze symbolen werden. Ze zijn elegant en krachtig, met een spanwijdte tot wel 2,5 meter, en ze bewegen door de lucht met een gemak dat bijna onmogelijk lijkt voor iets dat zo groot is.

Alaska heeft ook steenarenden, kleiner maar trots. Het zijn jagers die kalveren van kariboes kunnen pakken. En er zijn vele andere roofvogels, zoals giervalken, de grootste van alle valken, en slechtvalken die kunnen duiken met snelheden van meer dan 300 kilometer per uur. Ook zijn er verschillende soorten uilen die jagen in de lange schemerperiodes van de Alaskanse zomer.

Deze vogels herinneren je eraan dat gevaar niet alleen komt van de grond maar ook van boven. Klein wild, zoals konijnen en eekhoorns, moet constant op hun hoede zijn, want de lucht is gevuld met jagers met telescopisch zicht en klauwen die kunnen doden in een fractie van een seconde.

Isolatie in Alaska

Het gevaar komt niet alleen van de (roof)dieren. Alaska heeft plaatsen waar mensen niet graag komen, plaatsen met reputaties die verder gaan dan een rationele verklaring. Sommige zijn gevaarlijk om voor de hand liggende redenen - instabiele rotsen, onvoorspelbare weerpatronen, hoge concentraties van beren. Maar anderen hebben iets anders, iets dat moeilijker te definiëren is maar dat elke local je zal bevestigen.

De Alaska Triangle is misschien het bekendst, een gebied dat ruwweg wordt begrensd door Juneau, Anchorage, en Barrow, waar een ongewoon hoog aantal mensen vermist raakt. Sceptici wijzen naar de uitgestrekte wildernis, het moeilijke terrein en het grillige weer als verklaringen. Die verklaringen zijn rationeel en waarschijnlijk correct. Maar vraag het aan mensen die hier leven, en velen zullen toegeven dat er plaatsen zijn waar ze zich niet op hun gemak voelen, waar de lucht anders aanvoelt, en waar ze een sterke aandrang voelen om te vertrekken.

Mount Marathon bij Seward heeft een duistere reputatie. Het is een populaire berg voor hardlopen, met een jaarlijkse race die tot de zwaarste ter wereld behoort. Maar mensen raken hier verdwaald, verdwijnen in mist die plotseling opkomt, worden gevonden kilometers van waar ze hadden moeten zijn, of worden helemaal niet gevonden. De berg heeft kloven en ravijnen verborgen onder vegetatie, plaatsen waar je kunt vallen en waar je nooit wordt gevonden. Maar locals zullen je vertellen dat het meer is dan dat, dat de berg een reputatie heeft, dat je voorzichtig moet zijn, dat de berg "een humeur" heeft.

Portage Valley, niet ver van Anchorage, is een prachtig gebied van gletsjers en meren. Maar het heeft ook een geschiedenis van verdwijningen en ongelukken die verder lijkt te gaan dan toeval. Mensen verdwalen op trails die niet moeilijk zijn. Auto's glijden van wegen die niet bijzonder gevaarlijk zijn. Lichamen worden gevonden op plaatsen die niet logisch zijn, alsof ze daar niet konden zijn gekomen door natuurlijke beweging. Misschien is het gewoon statistiek, gewoon toeval. Maar de verhalen hopen zich op, en patronen beginnen te vormen die moeilijk te negeren zijn.

In het Interior zijn er gebieden, vooral rond oude mijnlocaties, waar mensen rare dingen ervaren. Het gevoel van bekeken worden wanneer er niemand is. Geluiden die geen enkele bekende bron hebben. Een gevoel van desoriëntatie dat komt en gaat zonder waarschuwing. Oude mijnwerkers vertellen verhalen over tunnels die "vreemd" zijn, plaatsen diep onder de

grond waar je kompas niet werkt, waar je gevoel van richting verdwijnt, waar zelfs ervaren mijnwerkers zich verloren voelen.

Het is makkelijk om dit af te doen als bijgeloof, als verhalen verteld om bezoekers bang te maken of om duisternis interessanter te maken. En veel van deze verhalen is waarschijnlijk precies dat. Maar in een land zo immens en zo weinig begrepen, in een land waar mensen regelmatig verdwijnen onder omstandigheden die nooit volledig worden verklaard, is het moeilijk om niet af en toe te vragen: misschien is er meer hier dan we begrijpen? Misschien zijn er plaatsen waar onze kaarten, GPS en wetenschappelijke verklaringen tekortschieten, waar iets anders aan het werk is, iets anders en vreemders dan onze moderne geesten kunnen bevatten.

De waarheid is dat je niet naar vervloekte plaatsen hoeft te gaan om te verdwijnen in Alaska. De wildernis zelf is meer dan genoeg. Maak één verkeerde afslag op een trail en binnen tien minuten kun je totaal gedesoriënteerd zijn. Bomen zien er allemaal hetzelfde uit. Rivieren die je dacht te kennen, blijken plotseling onbekend. De zon, wanneer je hem kunt zien, geeft geen betrouwbare richting omdat je zo noordelijk bent. En wanneer de mist komt, wat plotseling en volledig kan zijn, bestaat de wereld uit niet meer dan een paar meter in elke richting.

Mensen overschatten hun vaardigheden. Ze denken dat ze voorzichtig zijn, dat ze weten wat ze doen, dat ze gewoon een korte wandeling maken. Maar Alaska heeft geen geduld met overmoed. Een verstuurde enkel kilometers van de dichtstbijzijnde hulp kan een doodvonnis zijn. Een onverwachte storm kan temperaturen laten dalen met tientallen graden in enkele uren. Een verkeerde inschatting van afstand - omdat de helderheid van de Alaskaanse lucht bergen dichterbij laat lijken dan ze zijn - kan betekenen dat je kilometers verder moet lopen dan je dacht.

En dan is er de psychologische component. Wanneer je realiseert dat je verdwaald bent, wanneer de paniek begint in te zetten, maak je fouten. Je rent in plaats van stil te blijven staan. Je verlaat trails op zoek naar kortere routes. Je maakt keuzes die logisch lijken op het moment, maar die je verder van veiligheid brengen. Alaska heeft een manier om rationeel denken te ondermijnen, om primitieve angsten naar boven te brengen die moderne mensen dachten te hebben overwonnen.

Search and rescue teams zullen je vertellen dat de meeste vermiste mensen binnen een paar kilometer van waar ze verdwaalden worden gevonden. Het probleem is dat "een paar kilometer" in Alaskaanse wildernis kan betekenen dagen van zoeken, honderden mensen en helikopters en honden, en soms

nog steeds niets vinden. De vegetatie is dicht, het terrein is gebroken, en een menselijk lichaam - levend of dood - kan onzichtbaar zijn van enkele meters afstand.

In de winter is het nog gevaarlijker. Sneeuw bedekt trails en oriëntatiepunten, en maakt navigatie bijna onmogelijk. Kou doodt veel sneller dan mensen denken. Hypothermie is verraderlijk, begint met rillen, maar eindigt met verwarring en apathie. Met mensen die hun kleren uittrekken omdat ze denken dat ze warm zijn, die gaan liggen in de sneeuw omdat ze denken dat ze rust nodig hebben. Zonder de juiste uitrusting, zonder kennis van hoe je een noodvuur maakt of noodhut bouwt, kun je binnen uren dood zijn.

En soms zijn er geen lichamen om te vinden. Beren verslepen en begraven hun prooi. Rivieren zwellen en nemen dingen mee naar zee. Ravijnen en gletsjerspleten zijn natuurlijke graven waar niemand ooit zal kijken. Alaska is groot en wild genoeg dat het lichamen kan absorberen en geen spoor achterlaat. Het kan mensen laten verdwijnen alsof ze nooit bestonden.

Het is niet alleen de wildernis die mensen isoleert in Alaska, het is ook het opzettelijk beperkte netwerk van verbindingen tussen plaatsen, en het feit dat dit land nooit volledig is veroverd door wegen en rails zoals de rest van Amerika.

Alaska heeft ongeveer 20.000 kilometer aan wegen, wat indrukwekkend klinkt totdat je je realiseert dat Texas meer dan 400.000 kilometer heeft. De meeste van Alaska's wegen concentreren zich in een paar gebieden - rond Anchorage, tussen Anchorage en Fairbanks, en in de Panhandle. De overgrote meerderheid van de staat heeft geen wegen. Geen enkele weg verbindt Alaska met de rest van de Verenigde Staten - de enige manier om per auto te komen is door duizenden kilometers door Canada te rijden. De wegen die er zijn, zijn vaak dramatisch in hun kwetsbaarheid. De Parks Highway, die Anchorage verbindt met Fairbanks, is de belangrijkste verkeersader van de staat. Maar het is een weg van twee banen door enkele van de meest ruige terreinen van Noord-Amerika. In de winter kan het volledig worden afgesloten door sneeuwstormen. Lawines kunnen de weg blokkeren in de bergen. Overstromingen kunnen bruggen wegvagen. Wanneer dit gebeurt - en het gebeurt regelmatig - zijn grote delen van Alaska van elkaar afgesneden, afhankelijk van vliegtuigen voor alles van voedsel tot medicijnen.

De Dalton Highway, ook bekend als de Haul Road, loopt van Fairbanks helemaal naar Prudhoe Bay aan de Noordelijke IJszee. Het is een van de

gevaarlijkste wegen in Noord-Amerika, grotendeels onverhard, met weinig diensten, gedeeld met enorme trucks die olieveldapparatuur vervoeren.

Mensen die er rijden moeten voorbereid zijn op isolatie, op uitrusting voor pech en nood die serieus is, en op het feit dat als je van de weg gaat, hulp uren of dagen weg kan zijn. In de winter zijn temperaturen van min vijftig normaal, en een kapotte truck kan letterlijk een doodvonnis zijn.

Maar de Dalton is tenminste een weg. Veel gemeenschappen hebben helemaal geen wegverbinding. Juneau, de hoofdstad van de staat, is alleen bereikbaar per vliegtuig of boot. Het is de enige Amerikaanse hoofdstad zonder wegverbinding naar de rest van het land, een feit dat perfect symboliseert hoe anders Alaska is.

Voor honderden kleine gemeenschappen in de bush is vliegen niet een luxe maar de enige manier om verbonden te blijven met de wereld. Vliegtuigen brengen post, voedsel, medicijnen en bezoekers. Ze evacueren zieken en gewonden. Ze zijn de levenslijnen. Zonder deze manier van vervoer zouden deze plaatsen niet kunnen bestaan.

Bush piloten zijn dan ook legendarisch in Alaska, en terecht. Ze vliegen in omstandigheden die piloten elders niet zouden overwegen, in weer waar je niet door kunt zien, landend op stroken droge rivier en gravel die nauwelijks als landingsbanen kunnen worden aangemerkt. Ze navigeren door bergpassen die zo smal zijn dat de vleugels bijna de rotsen raken. Het is vliegen dat meer kunst is dan wetenschap, en dat afhankelijk is van instinct en ervaring en een soort moed die grenst aan roekeloosheid.

Elke bush piloot heeft verhalen. Zoals een landing op een gletsjer waar de sneeuw zachter was dan verwacht, het vliegtuig zinkend tot het bijna werd begraven. Plotselinge wind die het vliegtuig kantelde op het laatste moment van landing. Wielen die de toendra raken op een hoek die het toestel bijna deed kapseizen. Problemen met de motor boven wildernis zonder noodplekken om te landen. Weer dat zo snel veranderde dat wat begon als een routinevlucht, eindigde als een situatie waarin je moet zien te overleven. En natuurlijk crashen vliegtuigen. Alaska heeft een van de hoogste percentages van vliegtuigongelukken in de wereld. Sommige zijn fouten van de piloot, sommige komen door mechanische problemen, maar veel zijn simpelweg het resultaat van omstandigheden die onmogelijk zijn. Een plotselinge windstoot. Mist die binnen seconden zichtbaarheid vermindert tot nul. Bergen die verstopt zijn door wolken op plaatsen waar ze niet zouden moeten zijn. IJs dat zich opbouwt op vleugels sneller dan de de-icing systemen het kunnen verwijderen.